

Hartmut Rosa a Barcelona: “La religió té un poder que s'ha d'utilitzar per bastir la democràcia”

Pau M. Duran

Dt. 15/09/2026

Fotografia: Catalunya Religió.

GALERIA D'IMATGES

Fotografia: Catalunya Religió.

El sociòleg alemany defensa a Barcelona que la religió pot oferir una experiència de “ressonància” davant una modernitat marcada per l’acceleració, la voluntat de control i una creixent sensació d’impotència

Dins del món de la sociologia, hi ha un nom que darrerament està prenent cada vegada més rellevància a l’hora d’analitzar les tensions de les societats contemporànies: **Hartmut Rosa**. El sociòleg alemany ha participat aquest dimarts a Barcelona en el Seminari sobre democràcia i religió. Necessitats i reptes, en el marc d’una agenda d’activitats organitzades per la Fundació "la Caixa" a Barcelona i a València, i hi ha defensat que la religió pot oferir a les societats modernes una capacitat de ressonància necessària per bastir i reforçar la democràcia.

Nascut a Lörrach (Alemanya) el 1965, Rosa és filòsof, sociòleg i polític, catedràtic de Sociologia a la Universitat Friedrich-Schiller de Jena i director del Centre Max Weber de

la Universitat d'Erfurt. Considerat un dels representants de la nova teoria crítica, ha centrat la seva recerca en la sociologia del temps i la formació de les identitats, i ha desenvolupat el concepte de "ressonància" com una forma de resposta a l'acceleració i la lògica de creixement pròpies de les societats capitalistes contemporànies.

Les esglésies alemanyes alerten del risc per a la convivència després de l'auge de l'extrema dreta a Saxònia-Anhalt

Professor de sociologia i conegut especialment per la seva teoria de l'acceleració social i per l'anàlisi de la relació de les societats contemporànies amb el temps, Rosa ha centrat la seva intervenció en les idees del seu assaig *Demokratie braucht Religion*, publicat recentment en català per Fragmenta amb el títol *A la democràcia li cal la religió urgentment*. La seva proposta parteix d'un canvi de perspectiva sobre el fet religiós: "Vaig voler girar la perspectiva perquè la religió té un poder que la societat moderna pot utilitzar per bastir la democràcia".

Una societat construïda sobre la voluntat de controlar i optimitzar

Rosa ha començat la seva intervenció assenyalant que la modernitat no és una manera neutral d'estar al món, sinó que genera una forma específica de relacionar-s'hi. "La modernitat crea una forma especial de ser al món i actuar al món", ha afirmat, abans d'explicar que aquesta manera de viure es caracteritza per una aspiració permanent a fer que la realitat sigui cada vegada més accessible, previsible i controlable.

L'indisponible, de Hartmut Rosa

Aquesta voluntat de control no es limita a l'àmbit polític o tecnològic. També afecta el cos, la salut, la feina, la posició social, l'educació dels fills o les relacions amb els altres.

"Volem que el món sigui accessible a les nostres necessitats i confort", ha explicat Rosa, que ha definit estructuralment la societat moderna com una societat que aspira a "fer anar el món com un control remot".

“LA SOCIETAT MODERNA ASPIRA A FER ANAR EL MÓN COM UN CONTROL REMOT”

Segons el sociòleg, aquesta mateixa lògica es manifesta en la necessitat d'optimitzar constantment els diferents àmbits de la vida. Les xarxes socials, la feina, l'educació o la salut es converteixen en espais on es fixen paràmetres que cal millorar permanentment. Aquesta "optimització paramètrica", ha advertit, acaba modificant també la sensibilitat de les persones i la seva manera de decidir què mereix la seva atenció.

Aquesta dinàmica està vinculada directament amb l'acceleració social. Els canvis es produeixen cada vegada més ràpidament i les persones també han d'accelerar el seu ritme de vida per poder mantenir-se en la mateixa posició. "Necessitem accelerar per ser on som i trobar una forma d'estabilitat", ha resumit Rosa, que considera aquesta necessitat una característica específica de la forma de vida moderna.

La teoria de la resonancia de Hartmut

Més capacitat d'acció, però menys sensació de poder i de control

Per a Rosa, aquesta situació genera una paradoxa: les societats actuals disposen de més capacitat d'acció que mai i, alhora, experimenten una sensació creixent d'impotència. Ha relacionat aquesta contradicció amb una crisi de tres tipus d'energia: política, psíquica i física.

En el terreny polític, ha assenyalat que sembla que existeixi un consens general sobre allò que caldria fer, però que cada vegada resulta més difícil trobar la capacitat per fer-ho. En aquest sentit, ha posat com a exemple **Alemanya** i la dificultat per executar grans projectes d'infraestructures, com el cas de l'estació de Stuttgart. "Ja no som capaços ni de construir una estació de tren", ha afirmat.

“EN UN TEMPS ON TENIM MÉS ENERGIA QUE MAI EN TOTS ELS ASPECTES, LA GENT ÉS EXTREMADAMENT INFELIÇ PERQUÈ NO POT CREAR EL MÓN ON VOLDRIA VIURE”

Aquesta sensació d'impotència contrasta amb l'extraordinària capacitat tecnològica i material de les societats contemporànies. "En un temps on tenim més energia que mai en tots els aspectes, la gent és extremadament infeliç perquè no pot crear el món on voldria viure", ha assenyalat Rosa. La paradoxa, ha afegit, és que "ho tenim tot i som incapaços de fer res".

El problema, segons el sociòleg, és que l'intent de controlar cada vegada més aspectes de la realitat acaba generant formes d'incontrolabilitat que no havien estat previstes. Ha

posat com a exemples la capacitat de controlar la natura, que ha anat acompanyada de la crisi climàtica, o el domini de l'àtom, que ha fet possible la bomba atòmica. "Hem creat un monstre fonamentat en promeses que aspiren a l'omnipotència però ens aboquen a la incontrolabilitat", ha resumit.

La religió com a experiència de ressonància

És davant d'aquesta crisi de la voluntat de control que Rosa ha situat el concepte de "ressonància", una de les idees centrals de la seva obra. Segons ha explicat, existeixen diferents maneres d'estar al món i de sentir-se viu, i la ressonància constitueix una forma de relació amb la realitat que no es basa en la voluntat de dominar-la.

"La ressonància és una resposta responsiva de la forma de ser al món", ha explicat. Aquesta experiència es caracteritza per quatre elements: l'afecte, perquè alguna cosa ens toca o ens inspira; l'emoció, perquè establim un vincle amb allò que ens crida; la transformació, perquè nosaltres mateixos canviem en aquest procés, i la incontrolabilitat, perquè no podem provocar ni dominar completament allò que ens interpel·la.

La religió pot tenir, segons Rosa, un paper especialment important en aquesta experiència. "La religió té la capacitat de crear un ethos propi", ha afirmat. En un món sotmès a la necessitat d'optimitzar permanentment el temps i els recursos, les pràctiques religioses obren espais que funcionen d'una altra manera.

“QUAN ENTREM DINS UNA ESGLÉSIA, HI HA UNA FORMA DIFERENT DE PERCEBRE EL MÓN”

Ha posat com a exemple el temps religiós. "Per Nadal el món s'atura", ha afirmat Rosa per explicar que determinats moments del calendari religiós trenquen amb la lògica quotidiana de la productivitat. El mateix passa, ha explicat, amb el diumenge per als cristians o el divendres per als musulmans, quan el temps queda reservat a una experiència que no està orientada a l'optimització.

També els espais religiosos poden generar aquesta experiència diferenciada. "Quan entrem dins una església, hi ha una forma diferent de percebre i viure el món", ha assenyalat. Els rituals, segons la seva interpretació, introdueixen una combinació d'acció i passivitat, d'entrada i resposta, que s'allunya de la pretensió moderna de controlar els resultats.

En aquest sentit, Rosa ha presentat l'eucaristia com un exemple especialment clar d'aquesta experiència d'incontrolabilitat. La pràctica religiosa, ha defensat, permet entrar en una relació en què no tot depèn de la voluntat humana. "La teologia ha bastit el regne de la concepció de la ressonància", ha afirmat, en referència a la llarga tradició teològica que ha reflexionat sobre la relació entre Déu i el món.

Una religió que també pot trencar la ressonància

La defensa del potencial democràtic de la religió no ha impedit que Rosa advertís dels riscos que també pot comportar el fet religiós. La mateixa religió que pot generar espais de ressonància pot acabar anul·lant-los quan es converteix en fonamentalisme o en una font de certesa absoluta.

El problema apareix, segons ha explicat, quan ja no existeix una disposició a escoltar perquè es considera que la resposta ja està donada d'antuvi. "No he d'escoltar res, ni tan sols l'altre, perquè ja sé què diu Déu", ha exemplificat. En aquest

cas, la religió deixa de funcionar com un espai de resposta i transformació i es converteix en una estructura tancada sobre les seves pròpies certeses.

Rosa ha qüestionat així una determinada tradició de la sociologia que ha observat la religió principalment com un fenomen del passat o com una possible amenaça per a la democràcia. Davant d'aquesta perspectiva, ha proposat preguntar-se què pot aportar el fet religiós a unes societats que estan experimentant precisament una crisi de la seva capacitat de relacionar-se amb el món.

"La religió té un poder que la societat moderna pot utilitzar per bastir la democràcia", ha reiterat. No es tracta, per tant, de substituir la democràcia per la religió, sinó d'explorar quines experiències i formes de relació amb el món que tradicionalment han estat preservades per les religions poden ajudar les societats modernes a afrontar les seves pròpies contradiccions a partir d'una posició activa i alhora passiva pel que fa a la "ressonància".

Catalunya i el debat sobre el fet religiós

El seminari ha volgut portar aquesta reflexió al context català a través d'un debat amb les persones assistents, integrants del [Consell Assessor per a la Diversitat Religiosa de la Generalitat de Catalunya](#) i personal investigador dels projectes RELIG, impulsats per la [Direcció General d'Afers Religiosos](#) del Departament de Justícia i Qualitat Democràtica.

En la benvinguda institucional, el director general d'Afers Religiosos, **Ramon Bassas**, ha defensat que, tot i que sovint pugui semblar que el fet religiós té poca importància a Catalunya, l'activitat universitària i investigadora mostra una realitat diferent. Bassas ha explicat que la recent publicació del llibre de Rosa en català ofereix una oportunitat per

abordar una qüestió que continua sense estar resolta en el món modern: "què fem amb el fet religiós?".

**“AL MÓN MODERN HI HA UNA QÜESTIÓ
ENCARA NO RESOLTA: QUÈ FEM AMB EL
FET RELIGIÓS?”**

Bassas ha plantejat tres possibles actituds dels poders públics davant d'aquesta realitat: "suportar-la com el veí que té la música alta", esperar-ne la desaparició progressiva en nom de la laïcitat o assumir que, si la religió és un component essencial de la modernitat i de la vida democràtica, cal afrontar-la "amb proactivitat com un bé comú a protegir i a defensar". Aquesta última és, segons ha remarcat, la perspectiva que ha volgut impulsar la Direcció General d'Afers Religiosos portant al debat públic les aportacions del món del pensament sobre la qüestió religiosa.

En la cloenda del seminari, la secretària general del Departament de Justícia i Qualitat Democràtica, **Maria Teresa Casado**, ha recuperat la coneguda afirmació de Nietzsche sobre la mort de Déu per explicar una pregunta que, segons ha reconegut, li ha tornat sovint al cap: "De veritat és així? Vivim en un món on no hi ha Déu?". Casado ha considerat que la proposta de Rosa li ha permès trobar "llum i esperança" en la teoria de la ressonància i ha remarcat que, malgrat la secularització, moltes persones continuen preguntant-se per la transcendència i poden trobar en la religió una de les vies per experimentar aquesta ressonància.

*Actes, Pensament, Espiritualitat, Societat, Comunicació,
Barcelona,*

*Consell Assessor per a la Diversitat Religiosa,
Direcció General d'Afers Religiosos, DGAR, sociologia*